

राष्ट्रीय वित्तीय शिक्षा केन्द्र
National Centre for Financial Education
एक आर्थिक रूप से जागरुक और सशक्त भारत
A financially aware and empowered India

Promoted By :-

ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਤਾਬੜੀ

ਦੁਆਰਾ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ:

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੇਂਦਰ (ਐਨਸੀਐਫਈ)

ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਕਰਣ, 2021

ਬੇਦਾਅਵਾ:

ਇਹ ਪੁਸਤਿਕਾ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਖਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਸ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਾਪੀਰਾਈਟ: ਮੁੜ-ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਨਸੀਐਫਈ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਫਾਇਨੈਂਸ਼ਿਅਲ ਐਂਜੁਕੇਸ਼ਨ) ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਫਾਇਨੈਂਸ਼ਿਅਲ ਐਂਜੁਕੇਸ਼ਨ (ਐਨਸੀਐਫਈ) ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰਬੀਆਈ), ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਐਸਈਬੀਆਈ), ਇੰਸ਼ਿਓਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਡਵੇਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਿਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਆਈਆਰਡੀਏਆਈ) ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਡਵੇਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਿਟੀ (ਪੀਐਫਆਰਡੀਏ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਖੰਡ 8 (ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਨਹੀਂ) ਕੰਪਨੀ ਹੈ।
ਨਜ਼ਰੀਆ - "ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਅਤੇ ਸਸਕਤ ਭਾਰਤ"

ਮਿਸ਼ਨ - ਉਪਭੋਗਤਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਜਰੀਏ ਉੱਚਿਤ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਤੀ ਸੁੱਖ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।

ਭਾਰਤੀ ਵਿੱਤੀ ਸੈਕਟਰ ਨਿਯਮਕ:

ਆਰਬੀਆਈ: ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰਬੀਆਈ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਤੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵੈਬਸਾਈਟ: <https://www.rbi.org.in>

ਐਸਈਬੀਆਈ: ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਐਸਈਬੀਆਈ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਬਜ਼ਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ, ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ, ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੈਬਸਾਈਟ: <https://www.sebi.gov.in>

ਆਈਆਰਡੀਏਆਈ: ਇੰਸ਼ਿਓਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਡਵੇਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਿਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਆਈਆਰਡੀਏਆਈ) ਇੱਕ ਨਿਯਮਕੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਬੀਮਾ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੈਬਸਾਈਟ: <https://www.irdai.gov.in>

ਪੀਐਫਆਰਡੀਏ: ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਡਵੇਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਿਟੀ (ਪੀਐਫਆਰਡੀਏ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ, ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਬੁੱਢੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੈਬਸਾਈਟ: <https://www.pfrda.org.in>

ਵਿਸ਼ਾਵਸਤੂ ਦੀ ਸਾਰਣੀ

ਲ.ਸੰ	ਮੋਡਿਊਲਸ	ਪੰਨਾ ਸੰ.
01	ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹਿਲੂ	05
02	ਬੈਂਕਿੰਗ	08
03	ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨ	10
04	ਬੀਮਾ	12
05	ਨਿਵੇਸ਼	14
06	ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ	16
07	ਉਪਭੋਗਤਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ	18

ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹਿਲੂ

ਆਮਦਨੀ, ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਬਜਟ ਬਣਾਉਣਾ

ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕਈ ਵਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ - ਅਤੇ ਬੱਚਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪੈਸਾ ਬਚਾਉਣਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੈਟ ਕਰਨਾ: ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੈਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ।

- 1 ਲੋੜ: ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
- 2 ਇੱਛਾ: ਇੱਕ ਚਾਹ, ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, "ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਛੱਤ" ਇੱਕ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਕੱਪੜੇ, ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਹਨ। "ਬਿਏਟਰ ਵਿੱਚ ਮੂਵੀ ਦੇਖਣਾ" ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿੰਗੀ ਸਾੜੀ, ਜੇਵਰ, ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਮਦਨੀ

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸਾਡੀ ਨੌਕਰੀ, ਵਪਾਰ, ਖੇਤੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ, ਆਦਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਆਮਦਨੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਖਰਚੇ

ਜਿਊਣ ਲਈ ਪੈਸਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੋਜਨ, ਕੱਪੜਿਆਂ, ਰਹਿਣ, ਆਵਾਜਾਈ, ਸੰਚਾਰ, ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੇ ਜਾਣ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਉਪਹਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੱਕੜਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ:

1. ਇਹ ਜਾਣੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਖਰਚੇ ਕੀ ਹਨ
2. ਬੇਲੋੜੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਓ।

ਤੁਹਾਡੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਕੀ ਹਨ।

ਹਰ ਰਸੀਦ ਰੱਖੋ।	ਹਰ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ
ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਜੋੜ ਲਗਾਓ	ਇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਕਰੋ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਬਜਟ ਬਣਾਉਣਾ

ਹੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਜਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਸ ਆਮਦਨੀ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨੀ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜਾ ਹੈ?

ਜੇ ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਹਨ। ਮੁਬਾਰਕਾਂ! ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਣ ਜਾਂ ਲੋਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਾਸਿਕ ਬੱਚਤ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਜੇ ਇਹ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਓ ਕਿ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਕੀ ਹਨ।

ਬਜਟ ਬਣਾਉਣਾ ਇੱਕ-ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਬੱਚਤ

ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚਤ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਦਮ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਛੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ।

ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੀ ਹੈ?

ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਮੂਲ ਤੇ ਹੀ ਵਿਆਜ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਹ ਰਕਮ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ); ਜੱਦਕਿ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਮੂਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਕਮਾਏ ਵਿਆਜ ਤੇ ਵੀ ਵਿਆਜ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋ।

10% ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਰੁ. 100/- ਦੀ ਰਕਮ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਤੇ, ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਰੁ. 200/- ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਰੁ. 260/- (ਅਨੁਮਾਨਿਤ) ਬਣਦੀ ਹੈ।

72 ਦਾ ਨਿਯਮ:

72 ਦਾ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਤੇਜ਼, ਉਪਯੋਗੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਦਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਦੁਗਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਜਿਆਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੁਗਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲ = 72 / ਵਿਆਜ ਦਰ

9% ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰੁ. 1000/- ਦੀ ਰਕਮ $72/9 = 8$ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਗਣੀ ਹੋਵੇਗੀ

ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਈਏ?

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਦੇ ਹੋ?

ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ

ਵਿੱਤੀ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਫੀ ਜਿਆਦਾ ਅਧਾਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਾਫੀ ਮਾੜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਚੇ ਗਏ ਨਿੱਜੀ ਵਿੱਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਰਿਣੀ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੱਦਕਿ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਚੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਵਿੱਤੀ ਸੁੱਖ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ/ਬੁਢਾਪੇ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ - ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਏ ਹੋ, ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ, ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਹੋ ਜਾਂ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ, ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ।

3 ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ:

ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿੱਥੇ ਹਾਂ?

ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ/ਦੀ ਹਾਂ?

ਮੈਂ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਉੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਾ ਹੈ?

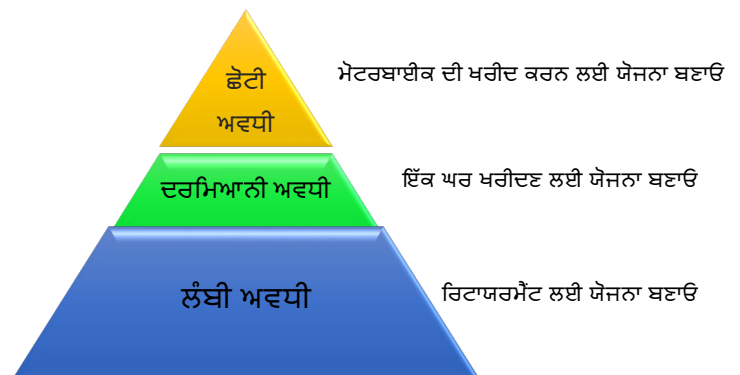

ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

- ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਆਪਣੇ ਲੱਕੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰੋ
- ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕੋ
- ਆਪਣੇ ਹਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਓ।
- ਆਪਣੇ ਲੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਪੈਸਾ ਬਚਾਓ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ
- ਅਚਾਨਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪਾਤਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ
- ਉਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ
- ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੋ
- ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕੁਝ ਛੱਡੋ
- ਆਪਣੇ ਕਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰੋ
- ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਤਾਓ

ਵਿੱਤੀ ਲੱਕੜ ਸੈਟ ਕਰਨਾ

ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਲੱਕੜ ਸੈਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਛੋਟੀ, ਦਰਮਿਆਨੀ ਅਤੇ ਲੰਬੀ-ਅਵਧੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਲੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਸੈਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਮਾਰਟ ਲੱਕਸ ਸੈਟ ਕਰਨਾ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਛੋਟੀ, ਦਰਮਿਆਨੀ ਅਤੇ ਲੰਬੀ-ਅਵਧੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਲੱਕਸਾਂ ਨੂੰ ਸੈਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, "ਇੱਕ ਮੋਟਰਬਾਈਕ ਲਈ ਬੱਚਤ ਕਰਨਾ" ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮਾਪਣ ਵਿੱਚ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, "10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 100 ਸੀਸੀ ਮੋਟਰਬਾਈਕ ਲਈ 50000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰਨਾ" ਸਮਾਰਟ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਹੈ - ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਲਈ ਬੱਚਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਹ ਮਾਪਣਯੋਗ ਹੈ - ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹੈ - ਤੁਸੀਂ ਛੋਟੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ (5000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰਨਾ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਅਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਂ-ਬਾਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬੱਚਤ ਕਰਨਾ:

ਬੱਚਤ ਕਰਨਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਦਮ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਤੀ ਲੱਕਸਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਬੱਚਤ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਬੱਚਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਖਣਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋਵੇਗਾ:

- ✗ ਬੱਚਤ = ਆਮਦਨੀ - ਖਰਚਾ
- ✓ ਖਰਚਾ = ਆਮਦਨੀ - ਬੱਚਤ

ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਤ ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ?

ਬੱਚਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦਾ ਵਾਪਸ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਉੱਚ ਮਾਸਿਕ ਦਰ ਤੇ, ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੱਚਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ?

ਹੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਲਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ:

ਆਪਣੀ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ। ਬੇਲੋੜੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਖਰਚਾ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰੋ।

ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਵਿਆਜ ਵਾਲੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਬੱਚਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਜਿਆਦਾ ਲਾਗਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਫੇਰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਪਾਓ।

ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰੋ ਜੇ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਆਮਦਨੀ ਵੱਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਾਧਾ ਕਰੋ (ਇਸ ਦਾ ਜਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ)। ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦਿ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਅਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਮਾਸਿਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨੂੰ ਸੈਟ ਕਰੋ

ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਰ ਫਾਇਦੇ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕੋ। ਈਪੀਐਫ, ਪੀਪੀਐਫ, ਐਨਐਸਸੀ, ਈਐਲਐਸਐਸ, ਐਸਐਸਵਾਈ, ਐਨਪੀਐਸ ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਬੱਚਤ ਕਿੱਥੇ ਕਰਨੀ ਹੈ?

ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕਈ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਬੱਚਤ ਖਾਤੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਅਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੇਕਰਿੰਗ ਜਾਂ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਜਾਂ ਡਾਕ ਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬੱਚਤ ਸਕੀਮਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂ:

- > ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਦਾ ਵਿਵਿਧ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਮੋਡਿਊਲ ਨੂੰ ਦੇਖੋ)।
- > ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤਰਲ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਕਢਵਾ ਸਕੋ।
- > ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਓ ਜੋ ਕਿ ਕਾਫੀ ਜੋਖਮ ਭਰੇ/ਅਨਿਯਮਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਗੁਆ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹੋ!!!

ਬੈਂਕ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਡਿਪੋਜਿਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰਬੀਆਈ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਡਿਪੋਜਿਟਾਂ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ:-

ਬੱਚਤ ਖਾਤਾ (ਡਿਮਾਂਡ ਡਿਪੋਜਿਟ)

ਬੱਚਤ ਖਾਤੇ ਛੋਟੀ-ਅਵਧੀ ਦੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਲਈ ਸੁਗਮ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਰੇਕਰਿੰਗ ਡਿਪੋਜਿਟਸ (ਸਮਾਂ ਡਿਪੋਜਿਟ)

ਰੇਕਰਿੰਗ ਡਿਪੋਜਿਟਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਆਰਡੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਸ ਮੌਕਿਆਂ ਲਈ ਰੁੱਕ-ਰੁੱਕ ਕੇ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰ ਖਰੀਦਣਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉੱਚਿਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੱਚਤਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਛੋਟੀ ਰਕਮ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਕਾਸੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫਿਕਸਡ ਡਿਪੋਜਿਟਸ (ਸਮਾਂ ਡਿਪੋਜਿਟ)

ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਐਫਡੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਵਧੀ ਲਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪੋਜਿਟ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਕਾਸੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ, ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ, ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਇੱਕ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪੋਜਿਟ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਿਪੋਜਿਟ ਬੀਮਾ

ਡਿਪੋਜਿਟ ਇੰਸਿਓਰੈਂਸ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗਰਾਂਟੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਡੀਆਈਸੀਜੀਸੀ) ਬੱਚਤ, ਫਿਕਸਡ, ਕਰੰਟ, ਰੇਕਰਿੰਗ, ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਿਪੋਜਿਟਸ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਮੁਲ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਹਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਤਮ ₹ 5,00,000 ਤਕ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਨ-ਧਨ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਜੇਡੀਵਾਈ)" ਨੂੰ 28 ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ 4 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ (ਦੋ ਚਰਚਾਂ ਵਿੱਚ) ਲੋਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖਾਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਤਕ ਸਰਵ ਵਿਆਪੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਨਾਲ, "ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ" ਤੋਂ "ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ" ਤਕ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ 28.08.2018 ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਿਆਪਕ ਪੀਐਮਜੇਡੀਵਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ:

- (i) ਰੁ. 5,000 ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਓਵਰ ਡ੍ਰਾਫਟ (ਓਡੀ) ਸੀਮਾ ਦਾ ਰੁ. 10,000 ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- (ii) ਰੁ. 2,000 ਤਕ ਦੀ ਓਡੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਕ੍ਰਿਪ ਪੀਐਮਜੇਡੀਵਾਈ ਖਾਤਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਰਤਾਂ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।
- (iii) ਓਡੀ ਸੁਵਿਧਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ 18-60 ਸਾਲ ਤੋਂ 18-65 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- (iv) ਨਵੇਂ ਰੂਪੇ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਨੂੰ 28.08.2018 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਵੇਂ ਪੀਐਮਜੇਡੀਵਾਈ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਰੁ.1 ਲੱਖ ਤੋਂ ਰੁ. 2 ਲੱਖ ਤਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ।

ਵਧੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇੱਥੇ ਜਾਓ: <https://pmjdy.gov.in/>

ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਬੈਂਕ: ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਫੀ ਜਿਆਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪੰਡੂ ਬੈਂਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ: ਐਸਬੀਆਈ, ਬੀਓਬੀ, ਪੀਐਨਬੀ, ਆਦਿ।

ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਬੈਂਕ: ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਜਿਆਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ: ਐਚਡੀਐਫਸੀ ਬੈਂਕ, ਆਈਸੀਆਈਸੀਆਈ ਬੈਂਕ। ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ ਆਦਿ।

ਖੇਤਰੀ ਪੰਡੂ ਬੈਂਕ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਛੋਟੇ ਉੱਦਮੀਆਂ, ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਖੰਡ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ

ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ: ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਡੂ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਰਿਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਾ ਵਹਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨ-ਟੀਅਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਿਣ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਰਾਜ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ। ਸਹਿਰੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ (ਯੂਸੀਬੀ) ਸਹਿਰੀ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਸਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਵੇਂ ਬੈਂਕਿੰਗ ਮਾਡਲ

ਭੁਗਤਾਨ ਬੈਂਕ: ਇਹ ਬੈਂਕ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਲਗਾਏ ਡਿਪੋਜਿਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ₹100,000 ਪ੍ਰਤੀ ਗਾਹਕ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭੁਗਤਾਨ ਬੈਂਕ ਏਟੀਐਮ ਕਾਰਡ, ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ, ਨੈਟ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਾਂਗ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ: ਉਦਾਹਰਣ: ਇੰਡੀਅਨ ਪੋਸਟ ਪੇਮੈਂਟ ਬੈਂਕ (ਆਈਪੀਪੀਬੀ)

ਛੋਟੇ ਵਿੱਤੀ ਬੈਂਕ: ਡਿਪੋਜਿਟਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰਿਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਖੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰਕ ਯੂਨਿਟ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸੰਖਿਆ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ, ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਸੈਕਟਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ।

ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ (ਡੀਐਫਆਈ)

ਇੱਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ (ਡੀਐਫਆਈ), ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਵਪਾਰਕ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪਰਿਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਈ ਜੋਖਮ ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ: ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਐਸਆਈਡੀਬੀਆਈ), ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਫਾਰ ਐਗ੍ਰਿਕਲਚਰ ਅਤੇ ਰੂਰਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ (ਐਨਏਬੀਏਆਰਡੀ), ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੈਂਕ (ਐਨਐਚਬੀ), ਆਦਿ।

ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ (ਐਮਐਫਆਈ)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਇਕ੍ਰੋਫਾਇਨੈਂਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਨਾਂ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਥਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹ ਬੀਮਾ, ਰਿਮਿਟੈਂਸ ਵਾਂਗ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਲਾਹਕਾਰੀ, ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਤੀ ਕੰਪਨੀ (ਐਨਬੀਐਫਸੀ): ਇੱਕ ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੰਸਥਾਨ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਰਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ 1956/2013 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜੀਕ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਐਨਬੀਐਫਸੀ ਲੋਨ ਅਤੇ ਅਡਵਾਂਸ, ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ, ਵਪਾਰ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦੇਣ, ਭਾੜੇ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਬੀਮਾ ਵਪਾਰ, ਚਿੱਠ ਵਪਾਰ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਡਿਮਾਂਡ ਡਿਪੋਜਿਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਪਾਰਕ ਸੰਵਾਦਦਾਤਾ (ਬੀਸੀ): ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਸੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਨਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੀਸੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਸਮਾਰਟਕਾਰਡ ਅਧਾਰਤ ਡਿਵਾਈਸਾਂ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ, ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਤਕਨੀਕ (ਆਈਸੀਟੀ) ਅਧਾਰਤ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੀਸੀ ਸਾਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜਰੀਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹੈ।

ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਅਤੇ ਰਿਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ, ਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਮਾਹਰ ਅਕਸਰ ਵਧੀਆ ਰਿਣ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਰਿਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਧੀਆ ਰਿਣ ਉਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਾੜਾ ਰਿਣ ਉਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਲਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਿਣ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤੁਰੰਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ

ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਜੀਹ ਕੀ ਹੈ?

ਡੈਬਿਟ ਦੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਨਕਦੀ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਕਾਇਆ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੀਮਾ ਤਕ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਰਿਣ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਰੋਜ਼ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖੋ

ਨਕਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਜਟ ਬਣਾਓ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੋ

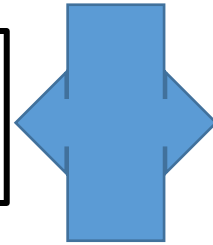

ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰੋ

ਖਰੀਦ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ

ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਉਦਾਹਰਣ: ਕੰਮਕਾਜੀ ਪੂੰਜੀ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ

ਦਰਮਿਆਨੀ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਉਦਾਹਰਣ: ਆਵਾਸ ਲੋਨ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਲੋਨ

ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ (ਕੇਸੀਸੀ)

- ▶ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਐਨਬੀਐਫਆਰਡੀ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਨਕਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸੀਸੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ।
- ▶ ਕਿਸਾਨ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇਨਪੁਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਜ, ਖਾਦ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸੀਸੀ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੇਸੀਸੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਿਰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਚੈਕ

ਚੈਕ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਵਿਦਯਾਲਕਸ਼ਮੀ ਪੋਰਟਲ ਦੇ ਜਰੀਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਲੋਨ

- ❖ ਸਿੱਖਿਅਕ ਲੋਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾ ਛੱਡੇ
- ❖ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਲੋਨ ਐਪਲਿਕੇਸ਼ਨ ਫਾਰਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜਾਓ: www.vidyalakshmi.co.in

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਐਵਾਈ)

- ❖ ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ/ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜੋਰ ਖੰਡ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਬਸਿਡੀ ਸਕੀਮ।
- ❖ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਸਬਸਿਡੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇੱਥੇ ਜਾਓ: <https://pmaymis.gov.in>

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਐਮਵਾਈ)

- ❖ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮ ਜੋ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਉਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਲੋਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ
- ❖ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਨ: ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਲੋਨ ਦੀ ਰਕਮ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਿਸ਼ੂ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਤਰੁਣ
- ❖ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼: ਪਛਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ, ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰੇਣੀ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਇੱਥੇ ਜਾਓ: <https://www.mudra.org.in>

ਮੋਡਿਊਲ 3

ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨ

ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨ ਉਹ ਭੁਗਤਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਵੇਂ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੋਡ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ

- ਤੇਜ਼, ਅਸਾਨ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ।
- ਕਿਫਾਇਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਫੀਸ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਡਿਜਿਟਲ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਹਕ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸਮਾਧਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਇਹ ਕਰੋ	ਇਹ ਨਾ ਕਰੋ
ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲਈ ਪਾਸਵਰਡ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।	ਕਦੇ ਵੀ ਫੋਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਲਾਗ-ਇਨ ਅਤੇ ਪਾਸਵਰਡ ਨੂੰ ਸੇਵ ਨਾ ਕਰੋ। ਜਾਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਜਾਂ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿੱਖ ਕੇ ਰੱਖੋ।
ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸਾਈਟ ਤੇ ਜਾਓ	ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੈਂਡਸੈਟ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਨਾ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਐਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗ-ਇਨ ਹੋਇਆ ਨਾ ਛੱਡੋ।
ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਨੂੰ ਲਾਗ ਆਉਣ ਕਰੋ	ਕਦੇ ਵੀ ਮੋਬਾਈਲ ਦੇ ਜਰੀਏ ਵਿੱਤੀ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਫੋਨ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਨਾ ਛੱਡੋ
ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੋ	ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਸੱਕੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਐਪਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਡਾਊਨਲੋਡ ਨਾ ਕਰੋ

ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ

ਕੈਸ਼ਲੈਸ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਨਕਦੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਰੀਕੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

(ਸਰੋਤ: www.cashlessindia.gov.in)

ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਡ	ਬੈਂਕ ਪ੍ਰੀਪੇਡ ਕਾਰਡ
ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ	ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ
ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ	ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਪੂਰਕ ਸੇਵਾ ਡੇਟਾ (ਯੂਐਸਐਸਡੀ)
ਮਾਇਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ	ਆਧਾਰ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਕੀਤੀ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਏਈਪੀਐਸ)
ਮੋਬਾਈਲ ਵੇਲੇਟ	ਯੂਨਿਫਾਈਡ ਭੁਗਤਾਨ ਇੰਟਰਫੇਸ (ਯੂਪੀਆਈ)

ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ

ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਈ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਜਾਂ ਵਰਚੁਅਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਦੇ ਜਰੀਏ ਕਈ ਵਿੱਤੀ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਇਹ ਹਨ:

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ (ਐਨਈਐਫਟੀ)

ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੇ ਖਾਤਾ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਆਈਐਫਐਸਸੀ (ਇੰਡੀਅਨ ਫਾਇਨੈਂਸ਼ਿਅਲ ਸਿਸਟਮ ਕੋਡ) ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ।
ਨਿਮਨਤਮ ਸੀਮਾ: ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਅਧਿਕਤਮ ਸੀਮਾ: ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ

ਰਿਅਲ ਟਾਈਮ ਗ੍ਰੋਸ ਸੈਟਲਮੈਂਟ (ਆਰਟੀਜੀਐਸ)

ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੇ ਖਾਤਾ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਆਈਐਫਐਸਸੀ ਕੋਡ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਚ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ।
ਨਿਮਨਤਮ ਸੀਮਾ: 2 ਲੱਖ ਅਧਿਕਤਮ ਸੀਮਾ: ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ

ਇਮੀਡੀਏਟ ਪੇਮੈਂਟ ਸਰਵਿਸ (ਆਈਐਮਪੀਐਸ)

ਤੁਰੰਤ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ।
ਮੋਬਾਈਲ ਦੇ ਜਰੀਏ ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਮਨੀ ਆਇਡੈਂਟਿਫਾਯਰ (ਐਮਐਮਆਈਡੀ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੀ ਖਾਤਾ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਆਈਐਫਐਸਸੀ ਕੋਡ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਈਐਮਪੀਐਸ, ਐਨਈਐਫਟੀ ਅਤੇ ਆਰਟੀਜੀਐਸ 24 x 7

ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ

ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਟੈਬਲੇਟ ਵਾਂਗ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਡਿਵਾਈਸ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਿਮੋਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੋਬਾਈਲ ਵੇਲੇਟ

ਇੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਵੇਲੇਟ ਡਿਜਿਟਲ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਡਿਜਿਟਲ ਵੇਲੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਈ-ਵੇਲੇਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਟੀਐਮ, ਫ੍ਰੀਚਾਰਜ, ਮੋਬੀਕਵਿਕ, ਆਕਸੀਜੇਨ, ਏਯਰਟੈਲ ਮਨੀ, ਆਦਿ।

ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ

ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ (ਪੀਓਐਸ) ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਕ੍ਰੋ ਪੱਧਰ ਤੇ, ਪੀਓਐਸ ਕੋਈ ਮਾਲ, ਮਾਰਕਿਟ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਕ੍ਰੋ ਪੱਧਰ ਤੇ, ਰਿਟੇਲਰ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਪੀਓਐਸ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਗਾਹਕ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੈਕਆਊਟ ਕਾਊਂਟਰ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਇਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ

ਮਾਇਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਉਪਕਰਣ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਸੰਵਾਦਦਾਤਾਵਾਂ (ਬੀਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤਤਕਾਲ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਸੰਵਾਦਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰੇਗਾ (ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਰਿਟੇਲ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਮਾਇਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ' ਵਜੋਂ ਕਿਰਿਆ ਕਰਣਗੇ)।

ਆਧਾਰ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਕੀਤੀ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਏਈਪੀਐਸ)

ਏਈਪੀਐਸ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਡਲ ਹੈ ਜੋ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਪਾਰਕ ਸੰਵਾਦਦਾਤਾ (ਬੀਸੀ) / ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਬੈਂਕ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਜਰੀਏ ਪੀਓਐਸ (ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ/ਮਾਇਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ) ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਅੰਤਰ-ਸੰਚਾਲਿਤ ਵਿੱਤੀ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਪੂਰਕ ਸੇਵਾ ਡੇਟਾ (ਯੂਐਸਐਸਡੀ)

ਨਵੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਸੇਵਾ *99#ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਪੂਰਤੀ ਸੇਵਾ ਡੇਟਾ (ਯੂਐਸਐਸਡੀ) ਚੈਨਲ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫੀਚਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਯੂਐਸਐਸਡੀ ਅਧਾਰਤ ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਇੰਟਰਨੈਟ ਡੇਟਾ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਯੂਨਿਫਾਈਡ ਭੁਗਤਾਨ ਇੰਟਰਫੇਸ(ਯੂਪੀਆਈ)

ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜੋ ਕਈ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖਾਸੀਅਤਾਂ, ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਈ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ (ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬੈਂਕ ਦੀ) ਏਕਲ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੇਟਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ 24 x 7 ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀਪੀਏ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇ ਜਰੀਏ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯੂਪੀਆਈ-ਯੋਗ ਬੈਂਕ ਐਪ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗ-ਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਲਈ ਯੂਪੀਆਈ ਦੇ ਫਾਇਦੇ:

- ਗੁਪਤਤਾ- ਸਿਰਫ ਵਰਚੁਅਲ ਭੁਗਤਾਨ ਪਤੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
- ਬਹੁ ਉਪਯੋਗਿਤਾ - ਕੈਸ਼ ਓਨ ਡਿਲਿਵਰੀ/ ਬਿਲ ਸਪਲਿਟ ਸ਼ੇਅਰਿੰਗ/ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ/ ਰਮਿਟੈਂਸ
- ਇੱਕ ਕਲਿੱਕ 2 ਐਫਏ - ਸਿਰਫ ਪਿਨ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਕ ਕਰੋ
- ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਇੰਟਰਫੇਸਾਂ ਤੇ ਕੰਮ - ਭੁਗਤਾਨ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵੈਬ ਇੰਟਰਫੇਸ ਤੇ ਜਨਰੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੋਬਾਈਲ ਇੰਟਰਫੇਸ(ਐਪ) ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
- 24 x 7 ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਡਿਵਾਈਸ ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਦੇਖੋ:

<https://www.npci.org.in/product-overview/upi-product-overview>

ਯੂਪੀਆਈ 2.0

ਇਹ ਯੂਪੀਆਈ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਓਵਰਡ੍ਰਾਫਟ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਯੂਪੀਆਈ ਹੈਂਡਲ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਪਾਰੀ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਹਨ।

ਯੂਪੀਆਈ 2.0 ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਚਲਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੀਮਾ

ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਵਾਪਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਹ ਬੀਮਾ ਖਰੀਦਣ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਬੀਮਾ ਵਿੱਤੀ ਹਾਨੀ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਾਨੀ ਦੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਚਾਵ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀਮੇ ਦਾ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

1. ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ
2. ਆਮ ਬੀਮਾ

1. ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ

ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਤੁਹਾਡੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨੀ ਨਾਲੋਂ 7 ਤੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਵਾਲੇ ਬੀਮੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

ਅਵਧੀ ਬੀਮਾ: ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਸਕ੍ਰਿਅ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੁਹਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਪਾਲਿਸੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ 'ਬੀਮੇ ਦੀ ਰਕਮ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਪਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਏਂਡੋਆਮੈਂਟ ਬੀਮਾ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੇ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ। ਆਮ ਪਰਿਪੱਕਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਮਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤਕ ਚੱਲਦਾ ਜਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ-ਸਥਾਈ ਜੀਵਨ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹੀ ਦੇਰ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਯੂਨਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੀਮਾ: ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਾਹਨ ਦਾ ਸੰਯੋਜਨ, ਪਾਲਿਸੀਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਕਵਿਟੀ ਅਤੇ ਡੈਟ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. ਆਮ ਬੀਮਾ

ਅਜਿਹੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਲਿਸੀ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

i) ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਤੁਹਾਡੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 300 ਤੋਂ 3000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਬਿਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਤੀ ਝੱਟਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰੀ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ii) ਗੈਰ-ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ

a) ਵਾਹਨ ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ

ਵਾਹਨ ਬੀਮਾ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ/ਕਾਰ ਬੀਮਾ/ ਆਟੋ ਬੀਮਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸੜਕ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਹਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਾਹਨ ਬੀਮੇ ਲਈ ਕਵਰੇਜ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ:

ਮੋਟਰ ਥਰਡ ਪਾਰਟੀ (ਟੀਪੀ) ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ: ਥਰਡ ਪਾਰਟੀ ਬੀਮਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਕ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਇਹ ਬੀਮਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਉਪਯੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤੀਜੇ ਪੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਣਦਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬੀਮੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣਾ ਇੱਕ ਸਜਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਉਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਿੱਟਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਲਈ ਬੀਮਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਨਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੋਟਰ ਓਐਨ ਡੈਮੋਜ (ਓਡੀ) ਬੀਮਾ ਕਵਰ: ਇਹ ਬੀਮਤ ਵਾਹਨ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਨਸ਼ਟਰਾ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਕਵਰ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

b) ਸੰਪੱਤੀ ਬੀਮਾ

ਸੰਪੱਤੀ ਬੀਮਾ ਆਮ ਬੀਮੇ ਦੀ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਵਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਪੱਤੀ ਬੀਮਾ ਮਾਨਕ ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਖਤਰਿਆਂ ਭਾਵ ਹੜ, ਜਲਥਲ, ਚੱਕਰਵਾਤੀ, ਤੂਫਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੀਮਾ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਪੱਤੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ, ਦਫਤਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਹਸਪਤਾਲ, ਉਦਯੋਗਿਕ/ਨਿਰਮਾਣ ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਕਾਰਖਾਨੇ, ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਐਕਸੈਸਰੀਜ਼; ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਸਮੇਤ ਸਮਾਨ, ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੋਖਮਾਂ ਦੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੰਡਾਰਨ ਜੋਖਮ; ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੋਖਮਾਂ ਦੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਟੈਂਕ ਫਾਰਮ/ਗੈਸ ਹੋਲਡਰ ਆਦਿ ਹਨ ਘਰ/ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਘਰ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਬੀਮਾ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਕੇਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਜਿਆਦਾ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੀਮਾਯੋਗ ਜੋਖਮਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗ, ਭੂਚਾਲ, ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗਣ, ਹੜ, ਚੋਰੀ ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਆਪਕ ਕਵਰੇਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਿਸੀ ਇਮਾਰਤ, ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਨ, ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਪੈਸੇ ਆਦਿ ਲਈ ਕਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

c) ਹੋਰ ਬੀਮੇ

ਸਫਰ ਬੀਮਾ

ਵਿਆਪਕ ਸਫਰ ਬੀਮਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

- ❖ ਅਪਾਤਕਾਲੀਨ ਡਾਕਟਰੀ ਕਵਰ
- ❖ ਅਣਖਿਆਲੇ ਰੱਦੀਕਰਨ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਨੀਆਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਟ੍ਰਿਪ ਨੂੰ ਛੇਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣਾ
- ❖ ਮੌਤ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਵਰ
- ❖ ਕਮਰਚਾਰੀ ਦੇਵਦਾਰੀ ਕਵਰ
- ❖ ਸਫਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਕਵਰ

ਸਮੂਹ ਬੀਮਾ

ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਸੋਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ

ਫਸਲ ਬੀਮਾ

ਇਹ ਸੁੱਕੇ, ਹੜ, ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਬਿਪਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੀਟਾਂ ਦੇ ਸੰਕ੍ਰਮਣ ਆਦਿ ਦੇ ਕਰਕੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਐਫਬੀਵਾਈ)

- ❖ ਬੀਮੇ ਦੇ ਜਰੀਏ ਫਸਲ ਦੀ ਵਿਫਲਤਾ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ਿਤ ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਸਕੀਮ
- ❖ ਸਕੀਮ ਬਾਹਰੀ ਜੋਖਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਰੱਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਸੁੱਕਾ, ਸੈਂਕੇ ਦੀਆਂ ਅਵਧੀਆਂ, ਹੜ, ਜਲਥਲ, ਕੀਟ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਣਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਡਿਗਣਾ, ਗੜੇ, ਚੱਕਰਵਾਤ, ਤੂਫਾਨ ਆਦਿ।
- ❖ ਸਕੀਮ 14 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤਕ ਵਾਢੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ (<https://pmfby.gov.in>)

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਜਯੋਤੀ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਜੇਜੇਬੀਵਾਈ)

- ❖ 18 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਧਾਰਕਾਂ (ਬੱਚਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ) ਨੂੰ 2 ਲੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਰੁ.330/- ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਆਟੋ-ਡੈਬਿਟ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਜਰੀਏ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (<https://financialservices.gov.in/insurance-divisions>)

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਕਸ਼ਾ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਐਸਬੀਵਾਈ)

- ❖ 18 ਤੋਂ 70 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ 2 ਲੱਖ ਤਕ ਦਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ❖ ਰੁ.12/- ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਐਟੋ-ਡੈਬਿਟ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਜਰੀਏ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ❖ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬੱਚਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੇ ਜਰੀਏ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ
- ❖ ਬੀਮਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਰਕੇ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਆਸਿਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (<https://financialservices.gov.in/insurance-divisions>)

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਨ ਆਰੋਗਯ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਜੇਏਵਾਈ) - ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ

- ❖ ਗਰੀਬ, ਵੱਧਿਤ ਪੇਂਡੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣੀ ਗਈ ਕਿੱਤੇ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਦਾ ਲੱਕਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿਹਤ ਦੇਖਭਾਲ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ❖ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਕਾਰ, ਉਮਰ ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ❖ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (<https://www.pmjay.gov.in>)

ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਿਪਤਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਈਕ ਚੋਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹੀ ਸਮਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਹਾਨੀ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪੀੜਤ ਹੋਏ ਹੋ।

ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣੇ ਬੀਮਾ ਦਲਾਲ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਆਦਾਤਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸੀਮਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਬਮਿਟ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਬਮਿਟ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਰਥਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਮੋਡਿਊਲ 5 ਨਿਵੇਸ਼

ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ, ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਟਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋਖਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਚਿਤ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਜਟਿਲਤਾ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋ।

ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਨਿਵੇਸ਼, ਮੁਨਾਫੇ, ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਤਰਲਤਾ ਬਾਰੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਰਿਟਰਨ ਉਹ ਮੁਨਾਫਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਆਮਦਨੀ ਜਾਂ ਪੂੰਜੀ ਵਾਧਾ।

ਜੋਖਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਉੱਚ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਗੁਆ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਦੋਵੇਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਉੱਚ ਮੁਨਾਫਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਜਿਆਦਾ ਜੋਖਮ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ।

ਤਰਲਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੂਚਿਤ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਡ ਤਰਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਜੀਵਨ ਚਰਣ ਤੇ ਹੋ (ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਰਿਟਾਇਰਡ, ਆਦਿ)। ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਉਵੇਂ-ਉਵੇਂ ਬਦਲਣਗੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਆਮਤੌਰ ਤੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਕ ਹੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੱਕਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ-ਅਵਧੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅਪਾਤਕਾਲੀਨ ਹਲਾਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵੀ ਇੱਛਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਈ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਰਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਹ ਚਰਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਚਰਣ 1

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਿਆਦਾ ਜੋਖਮ ਲੈਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਰਿਕਵਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਚਰਣ 2

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਘਰ ਵਾਂਗ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਪੈਸਾ ਉਪਲਬਧ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚਰਣ 3

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਆਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਦੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਨਵਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਕਦੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਥਿਰ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਕਸਿ ਵੀ ਜੋਖਮ ਭਰੇ ਸਾਧਨ ਵੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਨਵਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਚਰਣ 4

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਬਲਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਪੈਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਆਮਦਨੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਮਹਿੰਗਾਈ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੱਧਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਰੁਪਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਰੁ.100 ਹਨ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਘੱਟਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਮਹਿੰਗਾਈ ਮੇਰੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?
 ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪਾਓ ਦੀ ਲਾਗਤ ਰੁ.5/- ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗਤ ਰੁ.10/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੈਸੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੁੱਲ: ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਲ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਪੈਸੇ ਦੀ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕਰਕੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਰਕਮ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਵਿਧਤਾ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਥਾਂ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਾਧਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਵਿਧਤਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਬਜਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼

ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਇਕਵਿਟੀ ਅਤੇ ਡੈਟ। ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਦੀ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਬਜਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਜਾਰ: ਕੰਪਨੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਪੀਓ (ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਬਲਿਕ ਆਫਰ)
ਅਮੁੱਖ ਬਜਾਰ: ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਐਸਏ, ਐਨਐਸਏ, ਆਦਿ।

ਆਪਣੇ ਕਲਾਇੰਟ ਨੂੰ ਜਾਣੇ (ਕੇਵਾਈਸੀ): ਐਸਈਬੀਆਈ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਬਜਾਰ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਕੇਵਾਈਸੀ (ਆਪਣੇ ਕਲਾਇੰਟ ਨੂੰ ਜਾਣੇ) ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਸਈਬੀਆਈ ਨੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਢਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਨਲਾਈਨ ਕੇਵਾਈਸੀ(ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ) ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਾਈਸੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ।

ਇਕਵਿਟੀ

ਇਕਵਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ/ਸ਼ੁਚੀਬੱਧ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਤੇ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਜਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਟਾਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕਵਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਡੈਟ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼

ਡੈਟ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ, ਇੱਕ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਡ, ਡਿਬੈਂਚਰ, ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਨੋਟ ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਦੇ ਉਹ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਇਕਵਿਟੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਜੋਖਮ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀ ਲੋਨ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਵਿਕਲਪ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਵਿਕਲਪ ਪੂੰਜੀ ਬਜਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਡੈਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੈਟ ਇਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ

ਇੱਕ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਕਈ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟਾਕਾਂ, ਬੱਡਾਂ, ਛੋਟੀ-ਅਵਧੀ ਦੇ ਮਨੀ-ਮਾਰਕਿਟ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ, ਹੋਰ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ, ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਜੋ ਕਿ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਫੰਡ ਦੀਆਂ ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ

ਦੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਮਲਕੀਅਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਜਨਰੇਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ (ਐਸਆਈਪੀ): ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਐਸਆਈਪੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਟ੍ਰੈਡਿੰਗ ਭਵਿੱਖੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਪਲਾਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕਵਿਟੀ ਲਿੰਕਡ ਸੇਵਿੰਗਸ ਸਕੀਮਸ (ਈਐਲਐਸਐਸ): ਇਹ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਕੀਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਮਦਨੀ ਕਰ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ (ਕਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰੁ.1.5 ਲੱਖ ਤਕ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਯੋਗ ਆਮਦਨੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਟੌਤੀ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੋਲਡ ਈਟੀਐਫ: ਗੋਲਡ ਈਟੀਐਫ, ਜਾਂ ਐਕਸਚੇਂਜ ਟ੍ਰੈਡਿਡ ਫੰਡ, ਇੱਕ ਕੋਮੋਡਿਟੀ-ਅਧਾਰਤ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਹੈ ਜੋ ਸੋਨੇ ਵਾਂਗ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਸਚੇਂਜ-ਟ੍ਰੈਡਿਡ ਫੰਡ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਟਾਕਾਂ ਵਾਂਗ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਤੇ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੇਵਰੇਨ ਗੋਲਡ ਬੱਡ (ਐਸਜੀਬੀ):

ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ-ਵਰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭੌਤਿਕ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਵਜ਼ ਹਨ। ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ੂ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਡਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਤੇ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਰਿਡੀਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੱਡ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਿਅਲ ਐਸਟੇਟ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਟ੍ਰਸਟ (ਆਰਈਆਈਟੀ):

ਆਰਈਆਈਟੀ ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਅਲ ਐਸਟੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਾਂ ਪੈਸਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਰਿਅਲ ਐਸਟੇਟ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡਿਵਿਡੈਂਡ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼

- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ (ਐਨਐਸਸੀ)
- ਡਾਕ ਖਾਨੇ ਦਾ ਬੱਚਤ/ਆਰਡੀ ਖਾਤਾ
- ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਵਿਡੈਂਟ ਫੰਡ (ਪੀਪੀਐਫ)
- ਕਿਸਾਨ ਵਿਕਾਸ ਪੱਤਰ (ਕੇਵੀਪੀ)
- ਵਰਿਸ਼ਠ ਨਾਗਰਕ ਬੱਚਤ ਸਕੀਮ (ਐਸਸੀਐਸਐਸ)

- ❖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ❖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰੀ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ❖ ਡਾਕ ਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਤੇ ਇੱਕ ਸੇਵਰੇਨ ਗਰੰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਜਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਵਧੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਦੇਖੋ

<https://www.indiapost.gov.in/Financial/pages/content/post-office-saving-schemes.aspx>

ਸੁਕਨਯਾ ਸਮਰਿਧੀ ਯੋਜਨਾ (ਐਸਐਸਵਾਈ)
 ਐਸਐਸਵਾਈ ਕੁੜੀ ਬੱਚੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਾਲੀ ਬੱਚਤ ਸਕੀਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਤਕ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਉਹ ਤੀਜੇ/ਚੌਥੇ ਖਾਤੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਕੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ 21 ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਦੀ ਅਵਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕੁੜੀ ਦਾ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

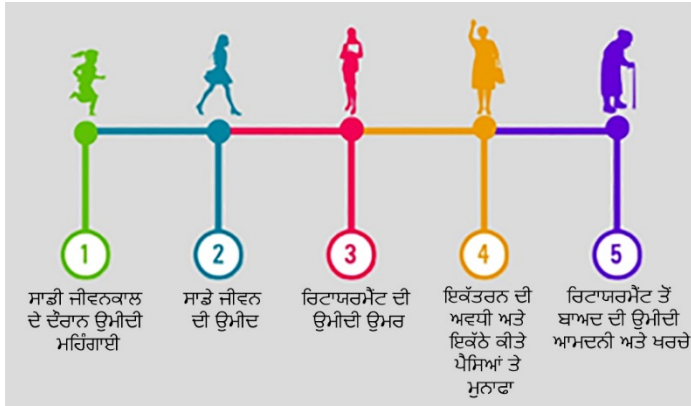
ਮੋਡਿਊਲ 6

ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ

ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਫਲਦਾਰ ਕੰਮਕਾਜੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ, ਸਕਿਅ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਰਿਟਾਯਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਰਿਸ਼ਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੋਗੇ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪੈਸਾ ਹੋਵੇਗਾ?

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਵਿਚਲੇ ਸਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨਾ, ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰਖਰਖਾਵ ਕਰਨਾ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ। ਤੁਸੀਂ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਿਅਸਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਣਾ ਹੁਣ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂ

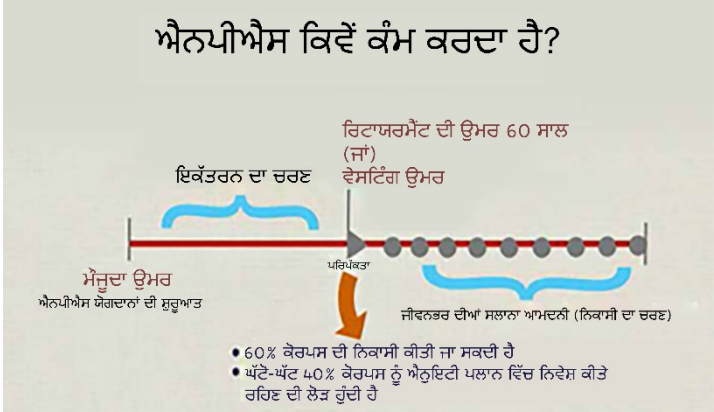

ਮਹਿੰਗਾਈ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਲਾਗਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਤਰੀਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਨ ਦੀ ਉਹੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਤਰੀਕਾ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਵੀ ਮੁੱਠ ਨੂੰ ਗਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਜਿਊਣ ਦੇ ਜੋਖਮ (ਵੱਧਦੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 60 ਦੀ ਉਮਰ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜਿਊਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮਾਨਕ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਉੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਉਦੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਫੰਡ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਐਨਪੀਐਸ ਉਦੋਂ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੀਐਫਆਰਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਸਕੀਮ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨਿਯਮਿਤ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਸਵੈਇੱਛਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਕਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਅਤੇ 65 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਐਨਪੀਐਸ ਨੂੰ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੋਗੇ। ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬ ਕਰਨ ਲਈ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਰਿਟਾਯਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਮਾਸਿਕ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਕੋਈ

ਐਨਪੀਐਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਸਚਿਤ ਸੀਮਾ ਤਕ, ਐਨਪੀਐਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨੀ-ਕਰ ਦੀ ਛੋਟ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਨਪੀਐਸ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਸੰਪੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸੰਯੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕਵਿਟੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਡੈਟ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਰੋਤ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਿਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਝ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਰੂੜੀਵਾਦੀ, ਦਰਮਿਆਨਾ ਅਤੇ ਆਕ੍ਰਮਕ) ਜੋ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਪੂਰਵ-ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਵਿਵਿਧਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਐਨਪੀਐਸ ਤੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

- i) ਐਨਪੀਐਸ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੇ
- ii) ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਵਜੋਂ
- iii) ਐਨਪੀਐਸ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੇ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ <https://www.pfrda.org.in> ਤੇ ਜਾਓ

ਅਟਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ (ਏਪੀਵਾਈ)

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਯੋਗ ਕਰਨ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਕ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਅਤੇ 40 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, 60 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1000 ਤੋਂ 5000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਏਪੀਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਏਪੀਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਇੱਕ ਬੱਚਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਰੁ. 1000 ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੇ ਰੁ. 42 ਜਿੰਨੀ ਘੱਟ ਰਕਮ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਯੋਗਦਾਨ ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

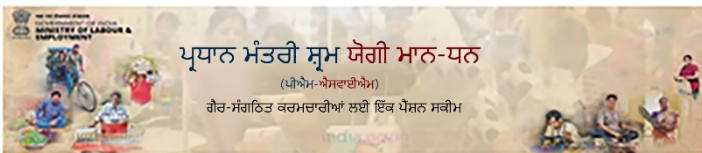
ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਏਪੀਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੁਢਾਪਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਫਿਰਲ ਬੈਨੇਫਿਟਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਸਿਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨਕਾਲ ਲਈ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਉਹੀ ਰਕਮ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੇ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਅਤੇ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੀ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ ਵਜੋਂ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੀ ਛੇਤੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ), ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦਾ/ਦੀ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੇ ਏਪੀਵਾਈ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ/ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਏਪੀਵਾਈ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਕਢਵਾ ਸਕਦਾ/ਦੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ <https://www.pfrda.org.in> ਤੇ ਜਾਓ

ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਉਦੇਸ਼ੀ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮਾਂ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਉਦੇਸ਼ੀ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਰਿਟੇਲਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਡਰ (ਸਵੈ-ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕਰਮਚਾਰੀ) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤੀ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮਾਰਜਿਨਲ ਕਿਸਾਨ।

i) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰਮ ਯੋਗੀ ਮਾਨ-ਧਨ (ਪੀਐਮ-ਐਸਵਾਈਐਮ) ਯੋਜਨਾ

ਇਹ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਫਿੰਡ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਹੈ।

ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿਆਦਾਤਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਫੇਰੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਹੈਂਡ ਲੇਡਰ, ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮੋਚੀ, ਕੂੜਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਘਰੇਲੂ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਧੋਬੀ, ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਭੂਮੀਗੀਣ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਖੁਦ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਬੀੜੀ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਹੈਂਡਲੂਮ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਚਮੜੇ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਆਡੀਓ-ਵੀਡੀਓ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਹੋਰ ਕਿੱਤਿਆਂ ਵਜੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨੀ ਰੁ.15,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ 18-40 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਪੀਐਮ-ਐਸਵਾਈਐਮ ਦੇ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਲਈ ਫਾਇਦੇ ਇਹ ਹਨ:

- (i) ਨਿਮਨਤਮ ਯਕੀਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ: ਪੀਐਮ-ਐਸਵਾਈਐਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ, 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁ 3000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਨਿਮਨਤਮ ਯਕੀਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ।
- (ii) ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ: ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦਾ/ਦੀ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ 50% ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ/ਗੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਲਈ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੈ।
- (iii) ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ: ਜੇ ਕਿਸੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੇ ਨਿਯਮਿਤ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ (60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ/ਦੀ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਨਿਯਮਿਤ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ/ਗੀ ਜਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਕਰੇਗਾ/ਗੀ।

ਪੀਐਮ-ਐਸਵਾਈਐਮ 50:50 ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਯੋਗਦਾਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤਜਵੀਜੀ ਉਮਰ-ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੇਲ ਖਾਉਂਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ 29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੇ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਰੁ 100/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁ 100/- ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ii) ਪੀਐਮਐਲਵੀਐਮਵਾਈ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਘੂ ਵਯਾਪਾਰੀ ਮਾਨ-ਧਨ, ਯੋਜਨਾ)

ਇਹ ਰਿਟੇਲਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ (ਸਵੈ-ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕਰਮਚਾਰੀ) ਲਈ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 18-40 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰੁ 1.5 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਜੀਐਸਟੀ ਟਰਨਓਵਰ ਵਾਲੇ ਰਿਟੇਲ ਟ੍ਰੇਡਰ, ਸਕੀਮ ਲਈ ਨਾਮਕਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, 50% ਮਾਸਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੇਲ ਖਾਉਂਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਰ ਰੁ.3000/- ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਨਿਮਨਤਮ ਯਕੀਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

iii) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸਾਨ ਮਾਨ ਧਨ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਕੇਐਮਡੀਵਾਈ)

ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮਾਰਜਿਨਲ ਕਿਸਾਨਾਂ (ਐਸਐਮਐਫ) ਲਈ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਹੈ। ਸਕੀਮ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮਾਰਜਿਨਲ ਕਿਸਾਨਾਂ (ਐਸਐਮਐਫ) ਨੂੰ, ਰੁ 3000 ਦੀ ਨਿਮਨਤਮ ਯਕੀਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਲਾਨ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਲਾਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਅਵਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਫਾਇਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਲਾਨਾਂ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

- i) ਯੂਐਲਆਈਪੀ (ਯੂਨਿਟ ਲਿੰਕਡ ਇੰਸਿਓਰੈਂਸ ਪਲਾਨ) ਵਾਂਗ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਵਾਲੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਯੋਜਨ ਹਨ।
- ii) ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਤੋਂ ਅਧਾਰਤ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡਸ
- iii) ਇਮਿਡਿਏਟ ਐਨੁਇਟੀ ਪਲਾਨ ਐਨੁਇਟੀ ਫੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜੀਵਨਭਰ ਲਈ ਇੱਕ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਮੋਡਿਊਲ 7

ਉਪਭੋਗਤਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ

ਪੌਜ਼ੀ ਸਕੀਮ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਵਿੱਤੀ ਧੋਖੇਬਾਜੀ ਜਾਂ ਜਾਲਸਾਜੀ ਅੱਜ ਦੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਗਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧੀ ਕਾਫੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੋਖਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਜੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ?

ਧੋਖੇਬਾਜੀ ਜਾਂ ਜਾਲਸਾਜੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੁਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜੀ ਜਾਂ ਜਾਲਸਾਜੀ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਧੋਖੇਬਾਜੀ ਜਾਂ ਜਾਲਸਾਜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

ਧੋਖੇਬਾਜ ਅਤੇ ਜਾਲਸਾਜ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਈ-ਮੇਲ ਦੇ ਜਰੀਏ ਅਤੇ ਫੋਨ ਤੇ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ।

ਮਾਸ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਧੋਖੇਬਾਜੀ

ਤੁਸੀਂ ਧੋਖੇ ਵਾਲੀ ਈਮੇਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿੰਕ ਤੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਫਰਜੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਕਦੇ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਫੋਨ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼, ਦਾਨ ਨਾ ਕਰੋ ਜਾਂ ਖਰੀਦਾਂ ਨਾ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

ਨਿਵੇਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਧੋਖੇਬਾਜੀ

ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਗਾਥਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਲਾਟਰੀ ਸਕੈਮ

"ਮੁਬਾਰਕ! ਤੁਸੀਂ ਲਾਟਰੀ/ਸਵੀਪਸਟੇਕਸ/ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਨਾਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੱਸ ਮਮੂਲੀ ਫੀਸ ਜਾਂ ਕਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।" ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਅਤੇ ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜੀ

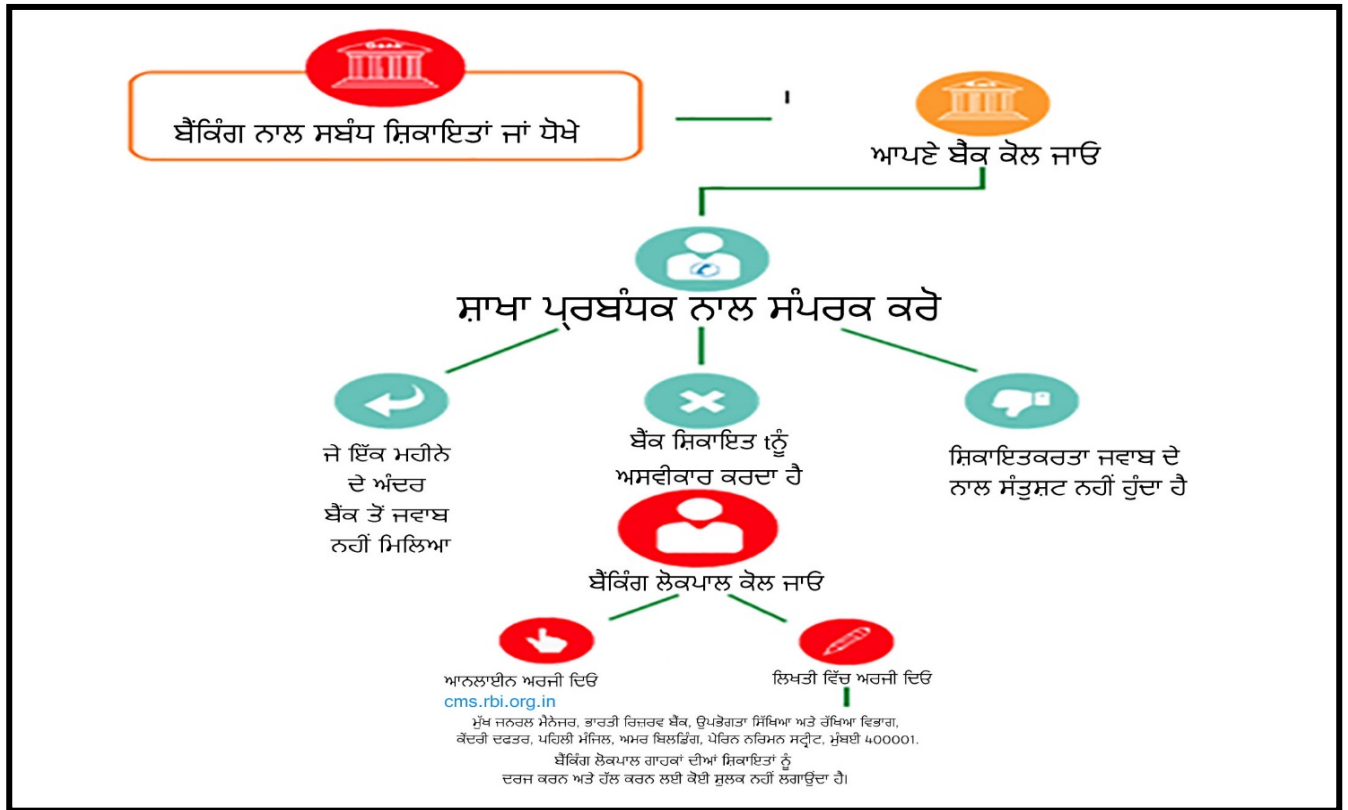
ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜੀ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਹਾਡੀ ਅਨੁਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਡ, ਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਪਛਾਣ ਸੰਖਿਆ (ਪਿਨ) ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਨ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰੋ।

ਅਫਿਨਟੀ ਧੋਖੇਬਾਜੀ

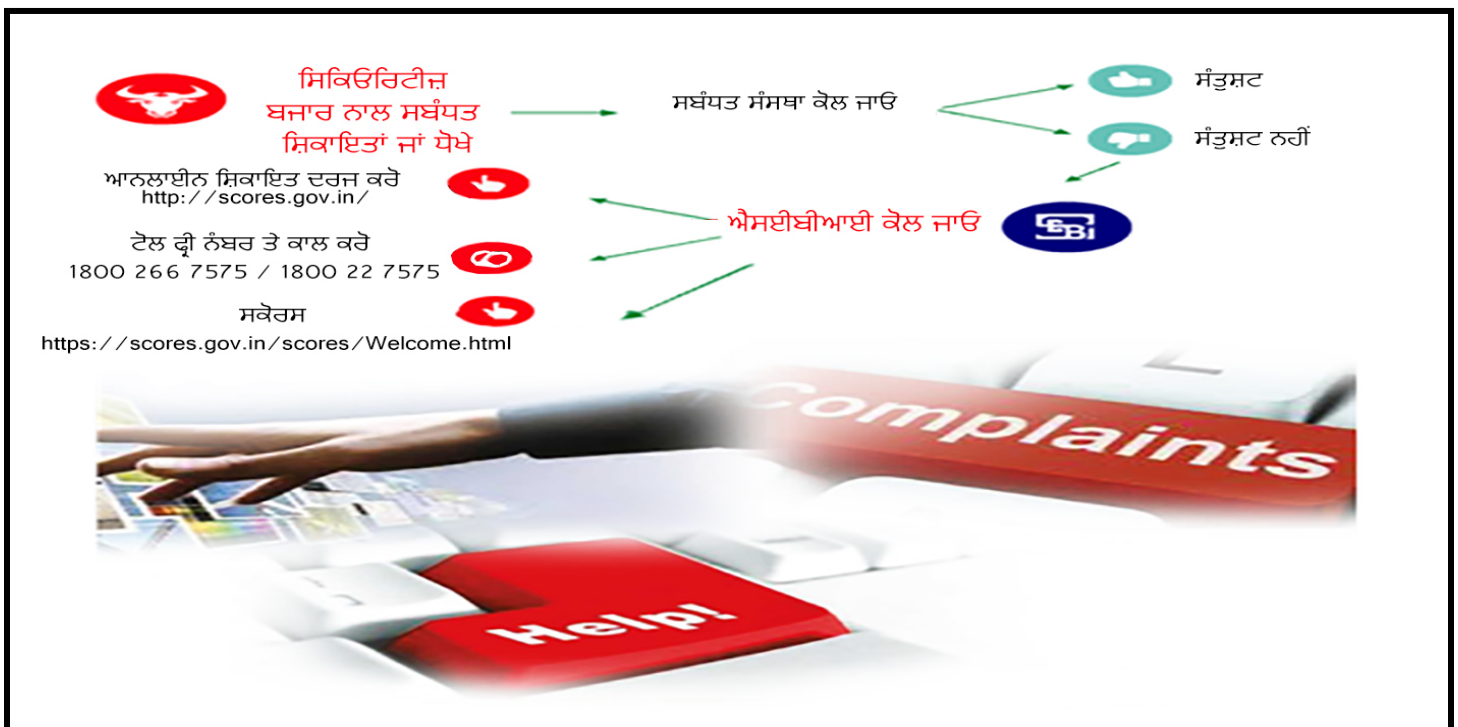
ਧੋਖੇਬਾਜ ਕਾਫੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਜੋ ਆਮ ਕਾਰਨ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ। ਸਕੈਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੈਂਕਿੰਗ - ਆਰਬੀਆਈ

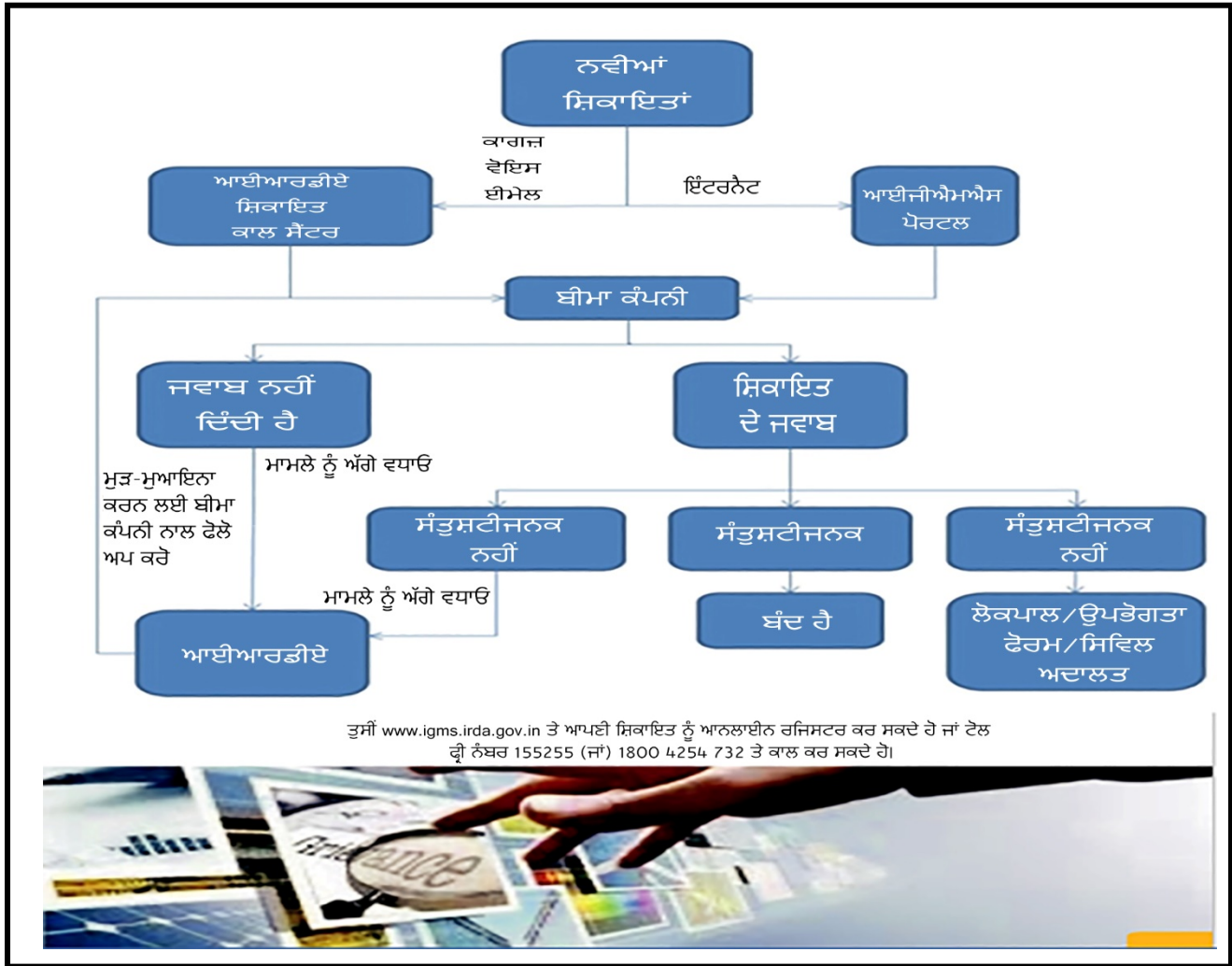
ਸੀਐਮਐਸ: ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਨਿਵੇਸ਼ - ਐਸਈਬੀਆਈ

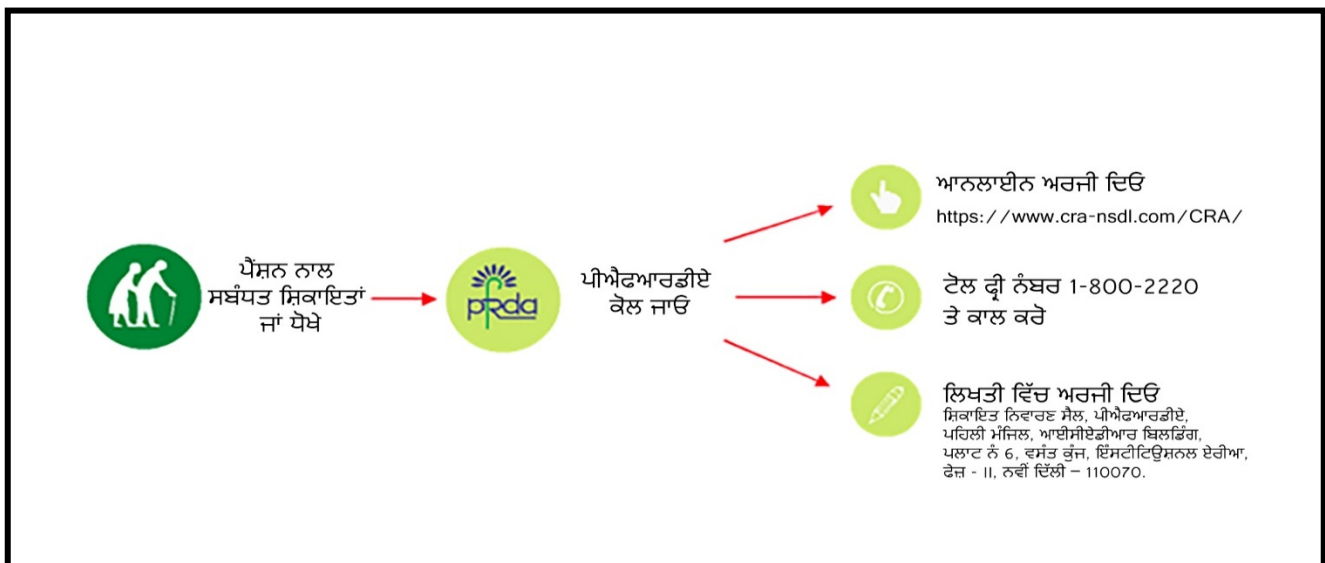
ਸਕੋਰਸ: ਸੇਬੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਬੀਮਾ - ਆਈਆਰਡੀਏਆਈ

ਆਈਜੀਐਮਐਸ: ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਪੈਨਸ਼ਨ

ਪੀਐਫਆਰਡੀਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਨੋਟਸ

ਨੋਟਸ

ਐਨਸੀਐਫਈ - ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਫਲੈਗਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ, ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ - ਐਫਈਟੀਪੀ ਅਤੇ ਐਮਐਸਐਸਪੀ

ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ, ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ- ਐਫਏਸੀਟੀ

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ, ਖਾਸਤੌਰ ਤੇ ਪੌਛੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ - ਐਫਈਪੀਏ

ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐਫਈਟੀਪੀ)

ਐਫਈਟੀਪੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿੱਜੀ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਸੀਐਫਈ ਦੀ ਇੱਕ ਪਹਿਲ ਹੈ। ਐਨਸੀਐਫਈ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 6 ਤੋਂ 10 ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਕੂਲੀ-ਸਿੱਖਿਆਕਾਂ ਲਈ ਐਫਈਟੀਪੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਕਾਂ ਨੂੰ "ਮਨੀ ਸਮਾਰਟ ਟੀਚਰਸ" ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਣਗੇ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿੱਤੀ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਣਗੇ।

ਐਨਸੀਐਫਈ ਸਾਡੀ ਵੈਬਸਾਈਟ (<https://www.ncfe.org.in/program/fetp>) ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਿੰਕ ਦੇ ਜਰੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆਕਾਂ ਲਈ ਐਫਈਟੀਪੀ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮਨੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐਮਐਸਐਸਪੀ)

ਐਮਐਸਐਸਪੀ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਸੀਐਫਈ ਦੀ ਇੱਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੌਸ਼ਲ ਹੈ। ਐਨਸੀਐਫਈ ਜਮਾਤ 6 ਤੋਂ 10 ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਨਸੀਐਫਈ ਅਤੇ ਸੀਬੀਐਸਈ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਜਮਾਤ 6 ਤੋਂ 10 ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ "ਮਨੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ" ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਫਲ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸ਼ੀਲਡ/ਟ੍ਰੋਫੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਈ-ਬੈਜ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਨਸੀਐਫਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੇ ਐਮਐਸਐਸਪੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: (<https://www.ncfe.org.in/program/mssp>)

ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸਿਖਲਾਈ (ਐਫਏਸੀਟੀ)

ਐਫਏਸੀਟੀ ਸਿੱਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ, ਨੌਜਵਾਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਸੀਐਫਈ ਦੁਆਰਾ ਲੋਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੁੱਖ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਤੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ, ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੈਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਐਨਸੀਐਫਈ ਸਾਡੀ ਵੈਬਸਾਈਟ [<https://www.ncfe.org.in/program/fact>] ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਿੰਕ ਦੇ ਜਰੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਐਫਏਸੀਟੀ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐਫਈਪੀਏ)

ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐਫਈਪੀਏ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਲਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਐਨਸੀਐਫਈ ਦੁਆਰਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ੀ ਸਮੂਹਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਰਕਸ਼ੋਪ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਕਰੇਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ, ਵਰਕਸ਼ੋਪ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਨਿਵੇਸ਼, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਰਿਟਾਯਰਮੈਂਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ।

ਐਫਈਪੀਏ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਦੇਖੋ: [<https://www.ncfe.org.in/program/fepa>]

राष्ट्रीय वित्तीय शिक्षा केन्द्र
National Centre for Financial Education
एक आर्थिक रूप से जागरूक और सशक्त भारत
A financially aware and empowered India

Promoted By :

भौतसीभेदडी - विँडी सिँधिआ डलैरगसिप डेगुरररुड

MSSP

FETP

FACT

FEPA

सरडे नरल संधरक करे :

022-68265115/114/106

दडी सिंधिआ लडी ररगुररी केडर

6वीं डंजलि, भैनररडीभैसभैड डदन, डलरड नं. 82,
सैकुर-17, दरस्री, नदी डंघडी - 400703

www.ncfe.org.in

info@ncfe.org.in

youtube.com/ncfeindia

twitter.com/ncfeindia

facebook.com/ncfeindia

instagram.com/ncfeindia